

Ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego miast w Regionie Wschodnim

Ewa Kubejko-Polańska¹

Wstęp

Głównym celem podjętych badań jest ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego miast Regionu Wschodniego w latach 2005 i 2009 oraz przedstawienie zmian zachodzących w latach 2005–2009. Badania obejmują łącznie 153 miasta Regionu Wschodniego – według klasyfikacji NUTS woj.: podkarpackiego (45), świętokrzyskiego (31), lubelskiego (41) oraz podlaskiego (36). Uwzględniono wszystkie jednostki badanego obszaru posiadające status miasta w 2005 roku, czyli 54 gminy miejskie i 99 miast w gminach miejsko-wiejskich. Miasta, które otrzymały prawa miejskie po 2005 roku nie mogły zostać włączone do analizy z uwagi na brak dostępnych danych statystycznych dla roku bazowego.

W ekonometrii przestrzennej jedną z popularniejszych metod pomiaru poziomu rozwoju lokalnego jest analiza taksonomiczna. Pierwszym etapem zastosowania metody jest wyznaczenie grupy obiektów będących przedmiotem badania oraz dobór cech, które je charakteryzują [Grzebyk 2001: 87; Kudłacz, Grzebyk 2002: 90–91]. Z uwagi na to, iż na rozwój miasta wpływa wiele czynników, uwzględnienie ich wszystkich w badaniach nie jest możliwe. Wynika to zarówno z niedokładności i niekompletności danych statystycznych, jak i ze zróżnicowania ich wartości merytorycznej. Nie ma też takiej konieczności, gdyż cechy powinny być dobrane tak, aby właściwie scharakteryzowały przestrzenne zróżnicowanie badanych jednostek osadniczych. Istotna była zarówno możliwość syntetycznego ujęcia badanego zjawiska, jak i analizy poszczególnych zagadnień cząstkowych [Harańczyk 1998: 42–47]. W związku z tym konieczny był wybór takich miar, które w sposób najbardziej właściwy odzwierciedlały poszczególne sfery gospodarki miejskiej i potrzeb ludności, nie dyskryminowały poszczególnych typów obszarów miejskich i były porównywalne dla dwóch momentów czasowych – 2005 i 2009 roku.

Ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego miast Regionu Wschodniego przeprowadzona została w oparciu o metodę sum standaryzowanych, czyli tzw. wskaźnik Perkala. Cechuje się on zarówno prostotą jak i małą utratą informacji podczas agregacji. Polega na budowie syntetycznego indeksu będącego sumą standaryzowanych wskaźników cząstkowych [Chojnicki, Czyż, red. 1991 za: Sobala-Gwosdz 2005: 87].

¹ Mgr Ewa Kubejko-Polańska, Instytut Ekonomii i Zarządzania, PWSTE w Jarosławiu

Warunkiem koniecznym umożliwiającym wyznaczenie jednego syntetycznego wskaźnika poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego badanych jednostek jest doprowadzenie cech cząstkowych do porównywalności [Grabiński 1984: 30–42]. W tym celu zestaw cech diagnostycznych został poddany procesowi standaryzacji. Różnicowa standaryzacja wskaźników miast dokonana została za pomocą następujących wzorów:

dla stymulant:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}$$

dla destymulant:

$$z_{ij} = \frac{\bar{x}_j - x_{ij}}{s_j}$$

gdzie:

z_{ij} – zestandaryzowana wartość wskaźnika j w gminie i ;

x_{ij} – wartość wskaźnika j w gminie i ;

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j ;

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j .

Kolejnym etapem jest obliczenie wskaźnika syntetycznej oceny i -tej jednostki terytorialnej (W_i) [Harańczyk 2000: 49]:

$$W_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n z_{ij}$$

gdzie:

W_i – wskaźnik syntetycznej oceny i -tej jednostki terytorialnej,

z_{ij} – zestandaryzowana wartość j -tej cechy dla i -tego obiektu,

n – liczba cech uwzględnionych w analizie

W niniejszym badaniu nieco zmodyfikowano końcowy wskaźnik. Od wartości sumarycznej dla każdego miasta odjęto wartość cechy o najwyższej i najniższej wartości. Takie wykluczenie wartości skrajnych jest uzasadnione, gdyż wskaźnik Perkala jest czuły na pojedyncze zmienne o dużym odchyleniu od średniej, które mogą w nieproporcjonalny sposób wpływać na końcową wartość wskaźnika syntetycznego [Sobala-Gwosdz 2010: 91].

Stosując powyższe procedury, obliczono wartości wskaźników syntetycznych W_i dla 153 miast Regionu Wschodniego, uwzględniając wszystkie cechy łącznie (x_1 - x_{42}) oraz w podziale na trzy segmenty: zasoby społeczne (x_1 - x_8), potencjał gospodarczy (x_9 - x_{19}) oraz warunki życia (x_{20} - x_{42}) dla 2005 i 2009 roku. Za każdym razem na bazie uporządkowanych wartości tychże wskaźników przeprowadzono podział miast (ze względu na poziom badanego zjawiska) na cztery grupy typologiczne. W tym celu

zastosowano powszechną w tego rodzaju analizach metodę trzech średnich [Młodak 2006: 123–127]. Zastosowanie tej metody pozwoliło na identyfikację grupy jednorodnych klas miast ze względu na charakteryzujące je właściwości.

Uzupełnieniem przeprowadzonej analizy poziomu rozwoju miast jest przedstawienie zmian zachodzących w latach 2005–2009. Obliczone zmiany wartości wskaźników W_i dla wszystkich miast pogrupowano, uwzględniając wartości odchylenia standardowego (tabela 1).

Tabela 1. Grupy rozwoju miast Regionu Wschodniego

Grupa	Wartość odchylenia standardowego	Poziom rozwoju miast
I	$> 1,0$	Względny duży wzrost
II	$(0,5; 1,0)$	Względny wzrost
III	$(-0,5; 0,5)$	Bez zmian
IV	$(-0,5; -1,0)$	Względny spadek
V	$< -1,0$	Względny duży spadek

Źródło: opracowanie własne

Dobór zmiennych diagnostycznych

Dla danego zestawu jednostek przestrzennych rozwój powinien być utożsamiany zarówno ze wzrostem potencjału gospodarczego, jak i poprawą warunków życia, które określają możliwości zaspokojenia potrzeb społecznych [Gorzela 1987: 536]. Warto również podejmować próby analizy zagadnień związanych z poziomem rozwoju i zmianami w zakresie potencjału demograficznego poszczególnych miast regionów [Filip 2001: 347–348]. Dlatego też do badania przyjęto łącznie 42 zmienne analizowane ogółem oraz w podziale na trzy obszary badawcze: zasoby społeczne, potencjał gospodarczy i warunki życia.

Segmenty do obliczenia wskaźników syntetycznych przedstawiają się następująco:

I. Zasoby społeczne

- x_1 przyrost naturalny na 1000 mieszkańców,
- x_2 urodzenia żywe na 1000 mieszkańców,
- x_3 procentowy udział ludność w wieku produkcyjnym,
- x_4 wskaźnik obciążenia demograficznego – liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- x_5 saldo migracji na 1000 mieszkańców,
- x_6 pracujący na 1000 mieszkańców,
- x_7 procentowy udział ludności z wyższym wykształceniem,
- x_8 współczynnik solaryzacji dla szkół podstawowych i gimnazjów.

II. Potencjał gospodarczy

- x_9 podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców,
- x_{10} liczba spółek z kapitałem zagranicznym na 1000 mieszkańców,

- x₁₁ procentowy udział podmiotów gospodarczych sektora prywatnego do ogólnej liczby podmiotów gospodarczych,
- x₁₂ podmioty gospodarcze na 1 km²,
- x₁₃ liczba fundacji na 1000 mieszkańców,
- x₁₄ dochody budżetu miasta ogółem na 1 mieszkańca,
- x₁₅ dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca,
- x₁₆ wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca,
- x₁₇ długość sieci kanalizacyjnej w km na 100 km²,
- x₁₈ długość sieci wodociągowej w km na 100 km²,
- x₁₉ długość sieci gazowej w km na 100 km².

III. Warunki życia

- x₂₀ procent zarejestrowanych bezrobotnych do ludności w wieku produkcyjnym,
- x₂₁ liczba zgonów niemowląt na 1000 żywych urodzeń,
- x₂₂ liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną,
- x₂₃ liczba czytelników w bibliotekach na 1000 mieszkańców,
- x₂₄ liczba ludności na 1 miejsce w kinach na widowni,
- x₂₅ liczba widzów w kinach na 1000 mieszkańców,
- x₂₆ liczba miejsc w żłobkach na 1000 dzieci w wieku 0–3 lat,
- x₂₇ liczba zwiedzających muzea i oddziały na 1000 mieszkańców,
- x₂₈ liczba ludności na 1 aptekę,
- x₂₉ liczba praktyk lekarskich na 1000 mieszkańców,
- x₃₀ procent ludności korzystającej z sieci wodociągowej,
- x₃₁ procent ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej,
- x₃₂ procent ludności korzystającej z sieci gazowej,
- x₃₃ liczba mieszkań zamieszkałych na 1000 mieszkańców,
- x₃₄ liczba izb mieszkalnych na 1 km²,
- x₃₅ przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w m² na 1 mieszkańca,
- x₃₆ liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw,
- x₃₇ zużycie wody w gospodarstwach domowych w m³/rok na 1 mieszkańca,
- x₃₈ odpady komunalne w t/rok na 1 km²,
- x₃₉ odpady komunalne w kg/rok na 1 mieszkańca,
- x₄₀ procentowy udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni miasta,
- x₄₁ powierzchnia terenów zielonych w arach na 1 mieszkańca,
- x₄₂ procentowy udział terenów zielonych w powierzchni miasta.

Spośród wszystkich cech diagnostycznych siedem z nich uznano za destymulanty rozwoju, tzn. im wyższa ich wartość, tym gorsza sytuacja jednostki administracyjnej – zaliczają się do nich cechy: x₄, x₂₀, x₂₁, x₂₂, x₂₄, x₂₈, x₃₈. Pozostałe 35 cech to stymulanty.

W kolejnym etapie badań obliczono współczynnik korelacji liniowej. Wysoka korelacja występująca pomiędzy kilkoma cechami poszczególnych grup tematycznych może świadczyć o pewnym stopniu ich współzależności. Niekiedy jednak pomimo wysokich współczynników korelacji pomiędzy analizowanymi cechami

uwzględnia się je w dalszych badaniach [Harańczyk 2010: 127]. Zatem z uwagi na brak możliwości uzyskania innych danych oraz w celu ukazania wartości merytorycznej z różnych punktów widzenia do badań przyjęto wszystkie wymienione powyżej cechy.

Klasyfikacja i analiza rozwoju miast Regionu Wschodniego

W oparciu o zbiór danych dotyczących 42 cech dokonano oceny poziomu rozwoju wszystkich 153 miast Regionu Wschodniego w dwóch momentach czasowych – w 2005 i 2009 r. (ryc. 1, ryc. 2). Uwzględniono również dynamikę zmian zachodzących w tym okresie (ryc. 3) oraz określono zmiany pozycji miast badanego obszaru według klas poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego (tab. 2)¹.

Na bazie uporządkowanych wartości wskaźników W_i przeprowadzono podział miast ze względu na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego na cztery grupy typologiczne dla 2005 roku (tab. 3) i dla 2009 roku (tab. 4).

Tabela 3. Klasyfikacja syntetycznego wskaźnika W_i dla miast Regionu Wschodniego z zakresu poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego za 2005 r.

Grupa	Przedziały klasyfikacji	Poziom rozwoju miast
I	$W_i > 8,00$	Wysoki
II	$-0,40 < W_i \leq 8,00$	Średni
III	$-8,07 < W_i \leq -0,40$	Niski
IV	$W_i \leq -8,07$	Bardzo niski

Źródło: opracowanie własne

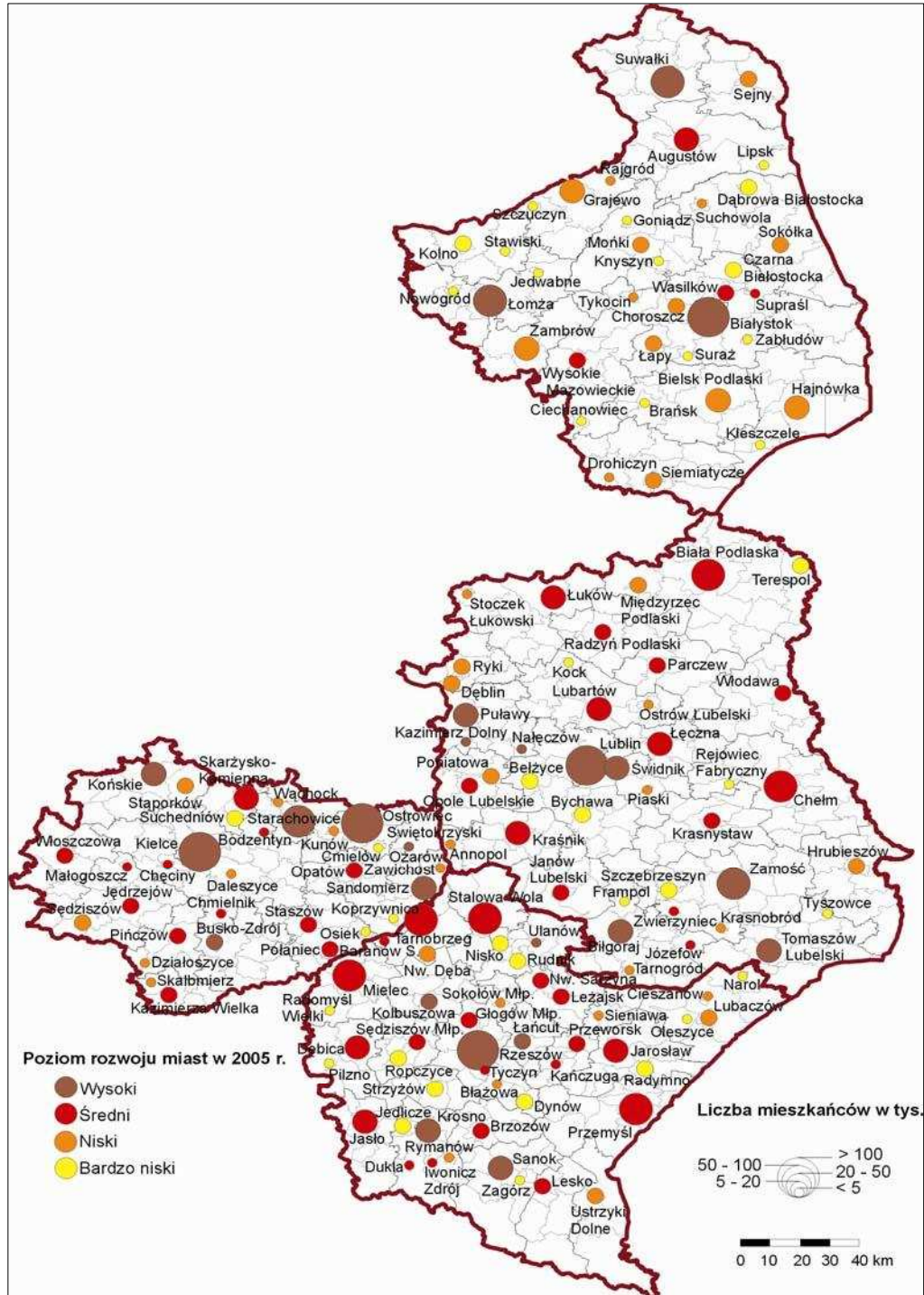
Tabela 4. Klasyfikacja syntetycznego wskaźnika W_i dla miast Regionu Wschodniego z zakresu poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego za 2009 r.

Grupa	Przedziały klasyfikacji	Poziom rozwoju miast
I	$W_i > 8,63$	Wysoki
II	$-0,49 < W_i \leq 8,63$	Średni
III	$-8,17 < W_i \leq -0,49$	Niski
IV	$W_i \leq -8,17$	Bardzo niski

Źródło: opracowanie własne

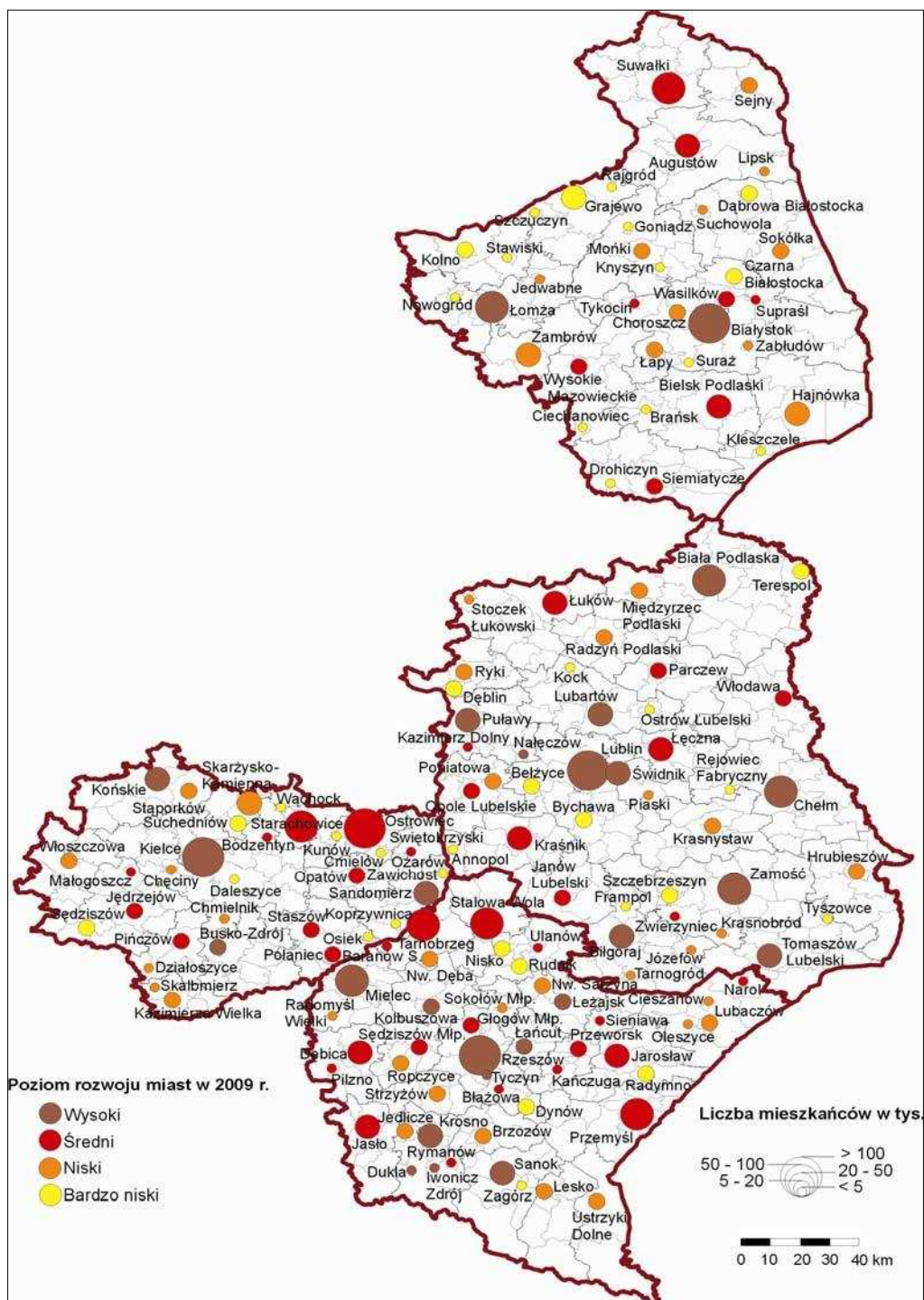
W roku 2005 do grupy I należały 23 miasta, z czego pierwsze trzy pozycje zajmowały: Rzeszów, Kielce i Lublin, dla których wskaźnik W_i wynosił odpowiednio 37,67; 34,77 i 28,77. Z 38 miast zakwalifikowanych do grupy o najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego najłabsze pozycje zajęły Rudnik nad Sanem, Dynów i Tyszowce, dla których wartości wskaźnika W_i wynoszą odpowiednio -19,23; -22,43; -25,48.

¹ Tabela została zamieszczona na końcu opracowania.

Ryc. 1. Miasta Regionu Wschodniego według klas poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w 2005 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 2. Miasta Regionu Wschodniego według klas poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rok 2009 nie przyniósł większych zmian w czołówce miast. W dalszym ciągu trzy najwyższe pozycje zajmowały te same miasta, tylko w innej kolejności, tj. Rzeszów ($W_i = 38,20$), Lublin ($W_i = 36,64$) i Kielce ($W_i = 32,92$). Wśród wszystkich analizowanych miast Regionu Wschodniego zauważyć można kilka spektakularnych sukcesów (awansów) i porażek (spadków) w odniesieniu do pozycji w rankingu rozwoju społeczno-gospodarczego miast. Tylko w przypadku 6 miast odnotowano stagnację. Pozycje nie zmieniły: Rzeszów, Zamość, Frampol i Rudnik nad Sanem oraz Świdnik i Poniatowa. Wzrost pozycji miasta w porównaniu do 2005 roku odnotowano dla 77 przypadków, natomiast spadek do niższych pozycji dla 70. Istotnym jest również fakt, iż na 10 najlepiej (względem pozostałych) rozwijających się miast 8 to miasta województwa podkarpackiego, a 2 – województwa podlaskiego. Natomiast na 10 miast, które zanotowały największy spadek pozycji względem 2005 roku, 7 należy do województwa świętokrzyskiego, a po jednym do pozostałych województw Regionu Wschodniego. Zmianę pozycji miast Regionu Wschodniego w podziale na poszczególne województwa ogółem i w podgrupach w latach 2005–2009 przedstawia tabela 5. Zestawienie to obrazuje liczbę miast odnotowujących względny wzrost pozycji w rankingu poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, względny spadek lub brak zmiany.

Tabela 5. Zmiana pozycji miast Regionu Wschodniego w latach 2005–2009

Lp.	Obszar	Liczba miast	Zmiana pozycji miast 2005–2009											
			Ogółem			Zasoby społ.			Potencjał gosp.			Warunki życia		
			P	S	R	P	S	R	P	S	R	P	S	R
1.	podkarpackie	45	17	5	23	25	1	19	15	8	22	21	5	19
2.	lubelskie	41	18	9	14	20	0	21	20	5	16	17	3	21
3.	świętokrzyskie	31	10	8	13	15	2	14	12	9	10	13	4	14
4.	podlaskie	36	14	7	15	11	5	20	18	5	13	15	3	18
5.	Region Wschodni – ogółem	153	59	29	65	71	8	74	65	27	61	66	15	72

Źródło: opracowanie własne

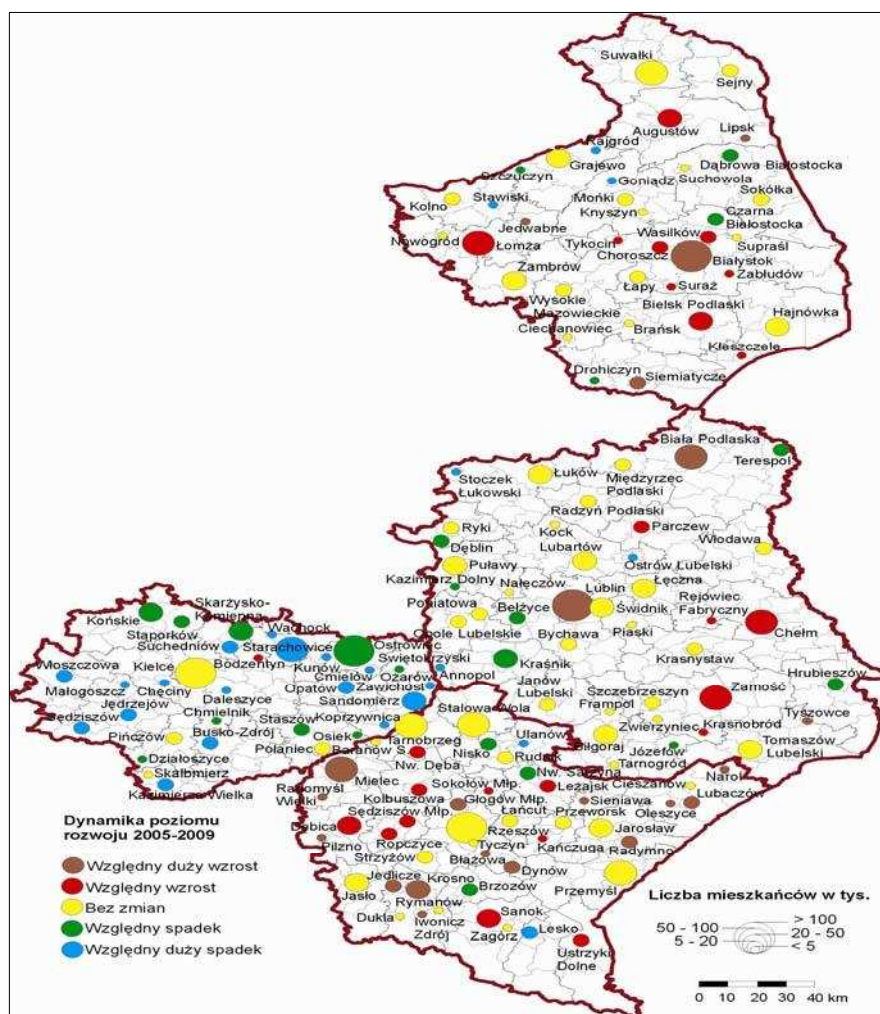
Oznaczenia: P – progres, S – stagnacja, R – regres

Kolejnym analizowanym zagadnieniem jest dynamika zmian poziomu rozwoju poszczególnych miast względem ogólnej sytuacji w Regionie Wschodnim w latach 2005–2009. Ukazuje je ryc. 3 – przedstawiająca pięć klas poziomu rozwoju opracowanych według schematu z tabeli 6.

Tabela 6. Dynamika poziomu rozwoju miast Regionu Wschodniego w latach 2005–2009

Grupa	Wartość odchylenia standardowego	Poziom rozwoju miast
I	> 4,26	Względny duży wzrost
II	(2,13; 4,26)	Względny wzrost
III	(-,13; 2,13)	Bez zmian
IV	(-,13; -,26)	Względny spadek
V	< -,26	Względny duży spadek

Źródło: opracowanie własne

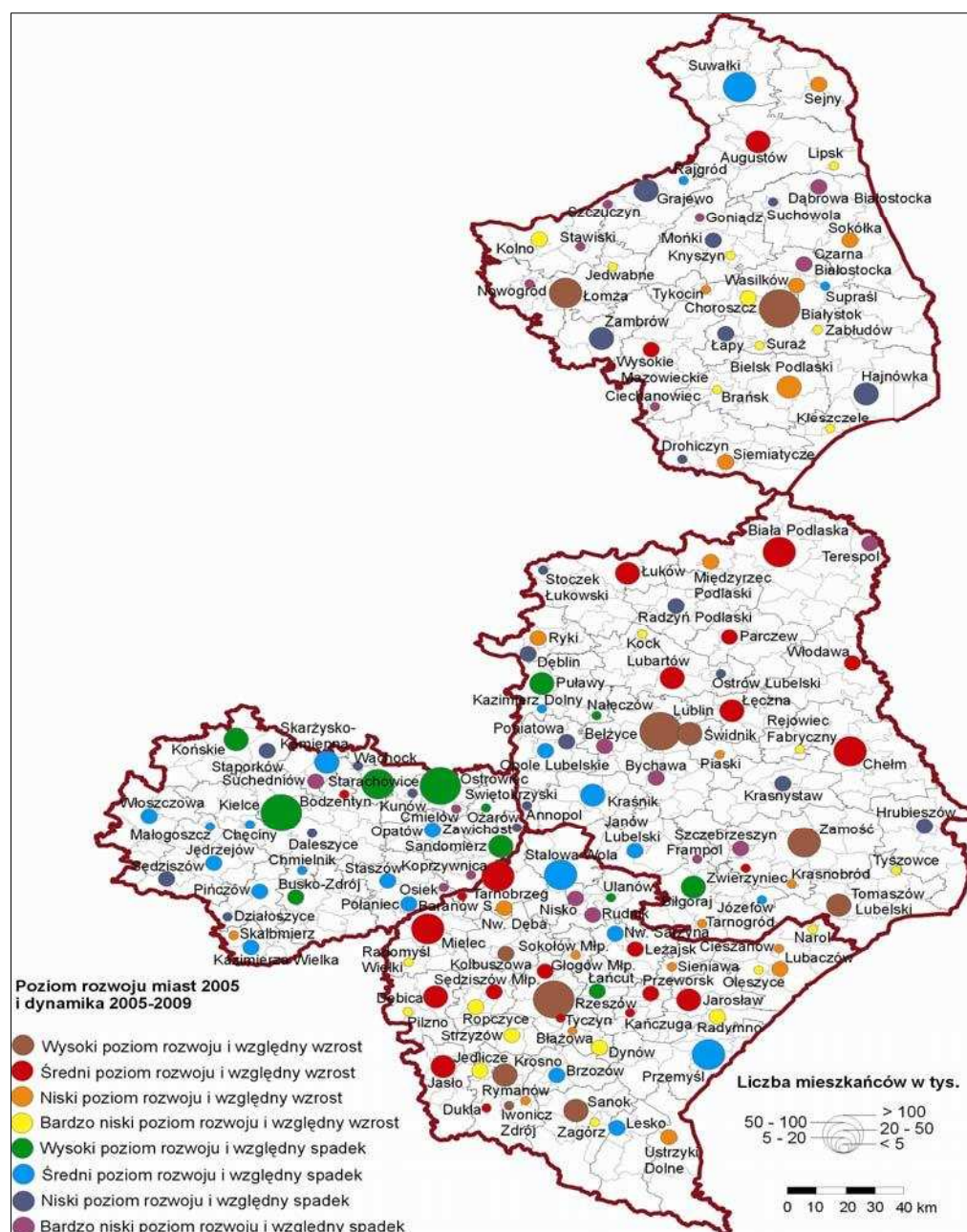

Ryc. 3. Dynamika zmian poziomu rozwoju miast Regionu Wschodniego w latach 2005–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W klasie I, czyli w grupie charakteryzującej się najwyższym wskaźnikiem dynamiki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, znalazło się 21 miast, w klasie II – kolejnych 25. Większych zmian nie odnotowano dla 59 miast badanego regionu. Natomiast względny spadek bądź względny duży spadek dotyczył odpowiednio 23 i 25 pozostałych miast.

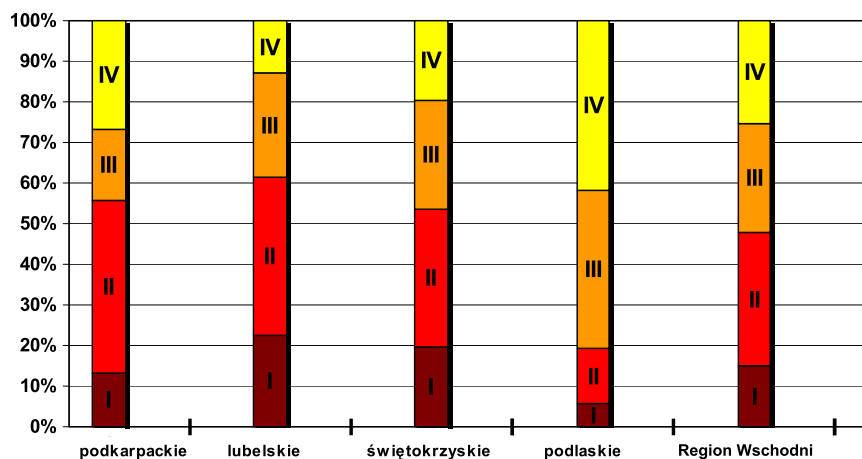
Istotne jest również uwzględnienie, obok dynamiki poziomu rozwoju, wyjściowej pozycji rozwoju poszczególnych miast. Zagadnienie to w kompleksowy sposób obrazuje ryc. 4. Do konstrukcji tej mapy przyjęto podział na 4 klasy poziomu rozwoju gospodarczego z 2005 roku oraz dynamikę zmian poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w latach 2005–2009. W ten sposób utworzono 8 homogenicznych klas uwzględniających wszystkie możliwe ścieżki zmian i dynamiki rozwoju miast Regionu Wschodniego.

Ryc. 4. Dynamika zmian poziomu rozwoju miast Regionu Wschodniego w latach 2005–2009

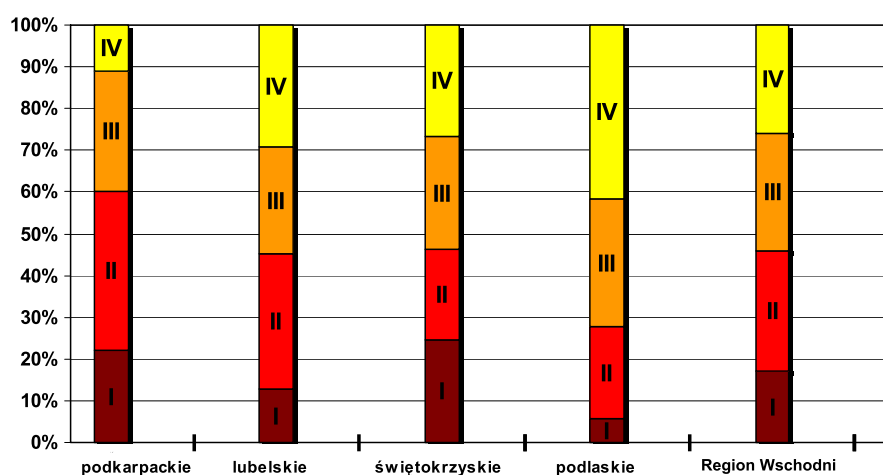
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podsumowaniem analizy poziomu rozwoju wszystkich miast są ryc. 5 (dla 2005 r.) oraz ryc. 6 (dla 2009 r.), które ukazują zróżnicowanie udziału miast w poszczególnych klasach poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w województwach Regionu Wschodniego.

Ryc. 5. Udział miast Regionu Wschodniego w poszczególnych klasach poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w 2005 roku

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 6. Udział miast Regionu Wschodniego w poszczególnych klasach poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w 2009 roku

Źródło: opracowanie własne

Uwagi końcowe

Przeprowadzone badania pozwalają na wnioskowanie o zróżnicowaniu poziomu rozwoju poszczególnych miast w ujęciu przestrzennym. Jest to istotne z punktu widzenia planowania rozwoju miast poszczególnych województw oraz całego Regionu Wschodniego. Analizując konkretne obszary badawcze, określić można trendy lokalne i regionalne oraz wyznaczać priorytety rozwoju poszczególnych miast w odniesieniu do mogących stymulować ich rozwój czynników i uwarunkowań.

Bibliografia

- Chojnicki Z., Czyż T. (red.), 1991, *Zróźnicowanie przestrzenne poziomu i warunków życia ludności*, „Biuletyn KPZK PAN”, z. 153, Warszawa.
- Filip P., 2001, *Ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej gospodarstw domowych w okresie przemian systemowych (na przykładzie gmin wiejskich regionu Polski południowo-wschodniej)*, „Zeszyty Naukowe AR”, nr 373, z. 76, Kraków, s. 347–348.
- Gorzela G., 1987, *Statystyczne porównanie miast i gmin*, „Przegląd Geograficzny”, t. LIX, z. 4, Warszawa, s. 536.
- Grabiński T., 1984, *Wielowymiarowa analiza porównawcza w badaniach dynamiki zjawisk ekonomicznych*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków, s. 30–42.
- Grzebyk M., 2001, *Klasyfikacja gmin regionu rzeszowskiego pod względem poziomu i dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego*, ZN AR w Krakowie, nr 395, seria Ekonomika (28), Kraków, s. 87.
- Harańczyk A., 1998, *Miasta Polski w procesie globalizacji gospodarki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 42–47.
- Harańczyk A., 2000, *Przekształcenia strukturalne w miastach Małopolski [w:] Społeczne, gospodarcze i przestrzenne przeobrażenia miast*, red. J. Słodczyk, Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Harańczyk A., 2010, *Kapitał ludzki w rozwoju miast [w:] Wyzwania regionalnego i przestrzennego rozwoju Polski na początku XXI wieku. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Zygmuntowi Szymli*, red. A. Harańczyk, T. Kudłacz, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego, Kraków, s. 127.
- Kudłacz T., Grzebyk M., 2002, *Zróźnicowanie gmin pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie rzeszowskim*, ZN AE w Krakowie, nr 588, Kraków, s. 90–91.
- Młodak A., 2006, *Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej*, Wyd. Difin, Warszawa, s. 123–127.
- Sobala-Gwosdz A. (red.), 2010, *Badanie trendów rozwojowych w województwie śląskim poprzez wyznaczenie ośrodków wzrostu i obszarów stagnacji*, STRADA Consulting P. Kurowski, Bielsko-Biała, s. 91.

Assessment of the Level of Social and Economic Development of the Towns and Cities in the Eastern Region

Summary

The article presents an assessment of the level of social and economic development of all 153 towns and cities of the Eastern Region in the years 2005 and 2009. It also determines the changes in ranking of the towns and cities within the researched area according to classes of social and economic development. The research took into account 42 variables, analysed as a whole and within three research areas: social resources, economic potential and living conditions. The analysis allows for conclusions concerning diversity of the levels of development among the towns and cities from the spatial perspective and enables planning of development of the towns and cities both within each province and for the entire Eastern Region.

Key words: level of development, socio-economic development, region

Tabela 2. Zmiana pozycji miast Regionu Wschodniego w latach 2005–2009

Lp.	Miasto	Województwo	Pozycja miasta w 2005 r.	Pozycja miasta w 2009 r.	Zmiana
1	Rzeszów	podkarpackie	1	1	0
2	Kielce	świętokrzyskie	2	3	-1
3	Lublin	lubelskie	3	2	1
4	Busko-Zdrój	świętokrzyskie	4	8	-4
5	Białystok	podlaskie	5	4	1
6	Zamość	lubelskie	6	6	0
7	Sandomierz	świętokrzyskie	7	20	-13
8	Łańcut	podkarpackie	8	11	-3
9	Tomaszów Lub.	lubelskie	9	7	2
10	Krosno	podkarpackie	10	5	5
11	Naęczów	lubelskie	11	10	1
12	Świdnik	lubelskie	12	12	0
13	Końskie	świętokrzyskie	13	22	-9
14	Puławy	lubelskie	14	18	-4
15	Ulanów	podkarpackie	15	33	-18
16	Kolbuszowa	podkarpackie	16	13	3
17	Biłgoraj	lubelskie	17	24	-7
18	Starachowice	świętokrzyskie	18	43	-25
19	Ostrowiec Święt.	świętokrzyskie	19	31	-12
20	Sanok	podkarpackie	20	14	6
21	Łomża	podlaskie	21	17	4
22	Ożarów	świętokrzyskie	22	36	-14
23	Kazimierz Dolny	lubelskie	23	34	-11
24	Lubartów	lubelskie	24	23	1
25	Opatów	świętokrzyskie	25	61	-36
26	Leżajsk	podkarpackie	26	21	5
27	Biała Podlaska	lubelskie	27	15	12
28	Tyczyn	podkarpackie	28	26	2
29	Suwałki	podlaskie	29	41	-12
30	Dukla	podkarpackie	30	25	5
31	Małogoszcz	świętokrzyskie	31	58	-27
32	Chełm	lubelskie	32	19	13
33	Połaniec	świętokrzyskie	33	39	-6
34	Przemyśl	podkarpackie	34	38	-4
35	Mielec	podkarpackie	35	16	19
36	Zwierzyniec	lubelskie	36	27	9
37	Stalowa Wola	podkarpackie	37	35	2
38	Dębica	podkarpackie	38	28	10
39	Pińczów	świętokrzyskie	39	46	-7
40	Jędrzejów	świętokrzyskie	40	68	-28
41	Przeworsk	podkarpackie	41	32	9
42	Janów Lubelski	lubelskie	42	50	-8
43	Staszów	świętokrzyskie	43	65	-22
44	Sędziszów Młp.	podkarpackie	44	29	15
45	Lesko	podkarpackie	45	84	-39
46	Włodawa	lubelskie	46	42	4

Lp.	Miasto	Województwo	Pozycja miasta w 2005 r.	Pozycja miasta w 2009 r.	Zmiana
47	Kraśnik	lubelskie	47	60	-13
48	Iwonicz-Zdrój	podkarpackie	48	9	39
49	Włoszczowa	świętokrzyskie	49	90	-41
50	Jasło	podkarpackie	50	40	10
51	Opole Lubelskie	lubelskie	51	59	-8
52	Wysokie Mazow.	podlaskie	52	44	8
53	Jarosław	podkarpackie	53	49	4
54	Chęciny	świętokrzyskie	54	85	-31
55	Supraśl	podlaskie	55	57	-2
56	Skarżysko-Kam.	świętokrzyskie	56	72	-16
57	Łuków	lubelskie	57	56	1
58	Łęczna	lubelskie	58	51	7
59	Tarnobrzeg	podkarpackie	59	53	6
60	Kazimierza Wielka	świętokrzyskie	60	89	-29
61	Chmielnik	świętokrzyskie	61	87	-26
62	Brzozów	podkarpackie	62	81	-19
63	Nowa Sarzyna	podkarpackie	63	76	-13
64	Kańczuga	podkarpackie	64	47	17
65	Głogów Młp.	podkarpackie	65	30	35
66	Baranów Sand.	podkarpackie	66	62	4
67	Parczew	lubelskie	67	52	15
68	Bodzentyn	świętokrzyskie	68	55	13
69	Józefów	lubelskie	69	95	-26
70	Augustów	podlaskie	70	48	22
71	Radzyń Podlaski	lubelskie	71	73	-2
72	Krasnystaw	lubelskie	72	71	1
73	Wasilków	podlaskie	73	45	28
74	Poniatowa	lubelskie	74	74	0
75	Stoczek Łukowski	lubelskie	75	107	-32
76	Stąporków	świętokrzyskie	76	103	-27
77	Hrubieszów	lubelskie	77	99	-22
78	Rymanów	podkarpackie	78	69	9
79	Piaski	lubelskie	79	78	1
80	Ryki	lubelskie	80	82	-2
81	Tykocin	podlaskie	81	67	14
82	Łapy	podlaskie	82	96	-14
83	Suchowola	podlaskie	83	93	-10
84	Bielsk Podlaski	podlaskie	84	70	14
85	Skalbmierz	świętokrzyskie	85	75	10
86	Błazowa	podkarpackie	86	37	49
87	Sędziszów	świętokrzyskie	87	120	-33
88	Hajnówka	podlaskie	88	98	-10
89	Tarnogród	lubelskie	89	80	9
90	Sejny	podlaskie	90	88	2
91	Wąchock	świętokrzyskie	91	124	-33
92	Ustrzyki Dolne	podkarpackie	92	77	15
93	Siemiatycze	podlaskie	93	63	30
94	Annopol	lubelskie	94	119	-25

Lp.	Miasto	Województwo	Pozycja miasta w 2005 r.	Pozycja miasta w 2009 r.	Zmiana
95	Kunów	świętokrzyskie	95	133	-38
96	Nowa Dęba	podkarpackie	96	83	13
97	Sieniawa	podkarpackie	97	54	43
98	Sokolka	podlaskie	98	86	12
99	Rajgród	podlaskie	99	134	-35
100	Zambrów	podlaskie	100	104	-4
101	Działoszyce	świętokrzyskie	101	111	-10
102	Krasnobród	lubelskie	102	91	11
103	Cieszanów	podkarpackie	103	97	6
104	Lubaczów	podkarpackie	104	79	25
105	Mońki	podlaskie	105	108	-3
106	Daleszyce	świętokrzyskie	106	127	-21
107	Drohiczyn	podlaskie	107	114	-7
108	Dęblin	lubelskie	108	123	-15
109	Grajewo	podlaskie	109	116	-7
110	Sokolów Młp.	podkarpackie	110	92	18
111	Międzyrzec Podl.	lubelskie	111	110	1
112	Ostrów Lubelski	lubelskie	112	141	-29
113	Zawichost	świętokrzyskie	113	145	-32
114	Choroszcz	podlaskie	114	101	13
115	Frapol	lubelskie	115	115	0
116	Zabłudów	podlaskie	116	105	11
117	Strzyżów	podkarpackie	117	113	4
118	Bełżyce	lubelskie	118	131	-13
119	Ropczyce	podkarpackie	119	102	17
120	Bychawa	lubelskie	120	125	-5
121	Goniądz	podlaskie	121	139	-18
122	Jedlicze	podkarpackie	122	100	22
123	Pilzno	podkarpackie	123	66	57
124	Suchedniów	świętokrzyskie	124	149	-25
125	Ciechanowiec	podlaskie	125	126	-1
126	Radomyśl Wielki	podkarpackie	126	94	32
127	Stawiski	podlaskie	127	142	-15
128	Brańsk	podlaskie	128	117	11
129	Nowogród	podlaskie	129	130	-1
130	Zagórz	podkarpackie	130	122	8
131	Ćmielów	świętokrzyskie	131	147	-16
132	Oleszyce	podkarpackie	132	106	26
133	Kolno	podlaskie	133	121	12
134	Osiek	świętokrzyskie	134	135	-1
135	Jedwabne	podlaskie	135	109	26
136	Narol	podkarpackie	136	64	72
137	Nisko	podkarpackie	137	138	-1
138	Terespol	lubelskie	138	143	-5
139	Koprzywnica	świętokrzyskie	139	150	-11
140	Dąbrowa Białost.	podlaskie	140	144	-4
141	Czarna Białost.	podlaskie	141	146	-5
142	Kock	lubelskie	142	132	10

Lp.	Miasto	Województwo	Pozycja miasta w 2005 r.	Pozycja miasta w 2009 r.	Zmiana
143	Szczebrzeszyn	lubelskie	143	140	3
144	Lipsk – miasto	podlaskie	144	112	32
145	Knyszyn	podlaskie	145	136	9
146	Suraż	podlaskie	146	129	17
147	Radymno	podkarpackie	147	118	29
148	Rejowiec Fabr.	lubelskie	148	128	20
149	Kleszczele	podlaskie	149	137	12
150	Szczuczyn	podlaskie	150	153	-3
151	Rudnik nad Sanem	podkarpackie	151	151	0
152	Dynów	podkarpackie	152	148	4
153	Tyszowce	lubelskie	153	152	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS